

MACSKAZENÉ A VÁROSHÁZÁN

MÁRCIUSI EMLÉKEK

Március 15-ike a sajtószabadság napja, illik szólni azokról is, akik ezt a kincset akkor kapták: az újságírókról.

Kik voltak hát 1848 március 15-ének riporterai?

Akkoriban tulajdonképpen még nem is volt riport. A publicisták számoltak be az eseményekről. Nem volt fontos, hogy az olvasó rögtön a reggeli kávéja mellett megtudja, mi történt az éjjel, de amikor megtudta végre, akkor azonnal kommentárokba burkolva kapta kézhez az eseményeket. A *Pesti Hirlap*-ban például Vahot Imre csak március 19-ére írta meg a nagy eseményekről beszámoló cikkét. Elragadó örömben tört ki. Nem csoda, hiszen maga írja ebben a nevezetes cikkében: „föllépve az írói pályára, tíz évig hordozám kezeimen a súlyos rabláncokat“. Aztán így folytatja: „Ti, kiknek sohasem volt bajotok a cenzura-zsarnokokkal, nem is képzelitek, mennyit szenvedtünk mi ennek a nyüge alatt! Mennyire elnyírbálá az gondolataink, érzelmeink szabad repülhetésének lángszárnyait, mennyire elhamvasztá az bennünk az isteni szikrát, mint törpítéle és alázá meg bennünk az emberi méltóságot, észt, tehetséget, hazafiúi törekvést és szabadságérzetet“. A tudósítást Vahot a párisi francia eseményekkel kezdi, majd elmondja a március 9-én az ellenzéki körben adott lakoma történetét.

Hogy hangzott egy riport 1848-ban? Ime egy kiszakított rész:

„Miután a terem két szögletében felállított Bihary- és Egressy-féle magyar zenész-társaság a Rákóczi-indulót és a Marseillet roppant éljenzés és dörgő tapsok között eljársá, az áldomás szónoklatok sorát Irinyi József lovagias jellemű polgártársunk nyitá meg, kifejezvéen rokonszenvét a francia események és ellenszenvét Metternich politikája ellen.“

A Talpra magyar-ról így ír:

„Az így lefoglalt nyomda emberei tüstént dologhoz láttak s a nemzeti kívánatok és Petőfi, a nép költőjének, ez alkalomra rögtönzött remek nemzeti dala, ahelyett, hogy a cenzura, azaz bizonyos halálbüntetés bárdja alá bocsát-

tatott volna, csakhamar ki lönek nyomtatva s a nép között több ezer példányban elterjesztve.“ — Mikor aztán leírta, hogyan szavaltta el Petőfi a Nemzeti dalt, így folytatja: „És amikor már fölszabadult sajtónk legelső születménye, mint egy szabad, szárnyakkal felruházott anygali csecsemő, a népnek felmuttatott, ég és földrázó volt az öröm kitörése, — a vídáman mosolygó újszülöttet össze-vissza csókoltuk lelkesedéstől lángoló szemünk és üdvözlő könnyeink sugaraival.“

És ömlenek tovább Vahot dagadó frázisai, amíg elmondja a nagy nap késő estig tartó hatalmas eseményeit, de a frázisokon is átcsillog az igaz öröm és a nagy érzések áradása.

A Honderü-ben Nádaskay Lajos szerkesztő írt vezércikket Béke, szabadság, egyetértés! — címmel. Csengery Antal szintén a *Pesti Hirlap*-ba írt tudósítást és pedig a március 15-iki vívmányok örömeire Pest utcáin rendezett ünnepségről és kilvilágításról. A *Mult és Jövő* című politikai hetilap, mint nagy vívmányt említi:

„Pesten fekete őrsereg állítottatott fel, míg a lotteria eltöröltetett. Dohánytrafikok többé nincsenek. A konzervatívok is csapatosan esküsznek a nemzeti őrseregbe, gróf Almássy Móricz őexcellenciája is közlegénynek felesküdütt és az éjjeli közlegény-csapatokkal jár.“

Jókai a Jelenkor-ban számol be a vívmányokról. „Magyarország — írja — szabad. Széztuzatnak a gondolat bilincsei, a nép rendeltetése s hivatása pályára lépett. Ez több, mint amennyit véges elméjü embernek várnia lehetett.“

★

A szabadságharc, a március 15-iki események nem multak el a pesti városházán sem nyomtalanul. A polgármester Rottenbiller Lipót volt. A nép elfoglalta a városházát. A városház épületét és udvarát tömérdek sokaság lepte el és innen vonult fel Budára Táncsics Mihály és társai kiszabadítására. Az ujonnan kreált városházi választmány még aznap a következő hivatalos tudósítást adta ki:

Pest város közönsége nevében alolítottak szerencsések hivatalosan értesíteni a magyar nemzetet,

hogy, ami más országokban polgárverbe került, a reformot Budapesten 24 óra alatt békés és törvényes uton kivívta a törvényes egyetértés.

A városi tanács ugyanis a választó polgársággal értesülvén arról, mikép a város polgárai és lakosai vele együtt akarnak értekezni az idők komoly fejleményei felett

a tanácskozó termek századokon át zárva volt ajtaját 1848. martius 15-ikén délután 3 órakor a népnek megnyitá,

s miután megértette annak törvényes kívánatait, azokat, mint nagyobbbrészt eddigelé is kebelében ápolt hazafiúi óhajtásokat egy szívvel, egy akarattal elfogadta, magáévá téve, sőt azon tizenkét pontozatot, melyeket nagy részben a nemzet 1790. év óta törvényhozás útján is annyiszor sürgetett, ezen közgyűlésben az országgyűléshez intézendő kérelmezésként aláírta.

Kelt Pesten, 1848. martius 15-ikén.

R o t t e n b i l l e r Leopold
elnök

K l a u z á l Gábor, N y á r y Pál, E g r e s s y
Sámuel, I r i n y i József, S t a f f e n b e r g e r
István, M o l n á r György, I r á n y i Dániel,
V a s v á r y Pál, P e t ő f i Sándor, T ó t h Gás-
pár, G y u r k o v i t s Máté, K a c s k o v i t s
Lajos.

A *Pesti Divatlap*, később pedig az *Esti Lapok* mellékleteként jelent meg a *Charivári* című politikai élclap, amelyet *Jókai Mór* szerkesztett. A *Charivári* írja 1848 április 23-án ezt az apróságot:

Éjjel felséges macskazenét kaptak, a polgármestertől kezdve, a tisztelt ex-tanácsosok. Egyik szebb volt, mint a másik. Repedt serpenyők, undok kereplők, tülkök, sipok, vasfazékok harmóniája mellett ezer bömbölő hang, kutyák ugatása, macskák nyivákolása, kacaj és ablakbetörés, királyi mulatság!

Minden a legszebb rendben ment véghez. A szónok, ki a tisztelgő népet vezette, felállt a megtisztelt laka előtt, a tribunere s' szónoklá, mondván: „Ki az a semmirekellő, aki Magyarország fővárosában a magyar szabadságot elnyomni segített?” Ezer ajk kiáltá a megtisztelt nevét.

A szónok folytatá:

„Mit érdemel az olyan hivatalnok, ki Magyarország fővárosában megöszült, magyar kenyéren dudává hízott, s magyarul kérni sem tud?”

„Akasztófát!” — orditá valamennyi torok.

„Ülhető-e a zöld asztalnál tovább is, ki a népnek az igazságot mindig hamis mértékkel szabta? Van-e helye a kenett markunak becsületes emberek társaságában?”

„Van a pokolban! — kiált fel egy hang — ott morzsoljon kukoricát láncon.”

„Pokolra vele!”

„Fogadja hát tisztelt N. uram soknémű érdemeiért e díszes tiszteletét a népnek és akassza fel magát!”

Erre megzendültek a tülkök, vasfazékok, serpenyők és sipok. Az ajkak elkezdtek ugatni, miákolni, fütyülni és pissegetni: hogy a holdnak is félreállt a szája égrevigyorogtában.

S azzal sicc! Egy házzal tovább...